

Komunikat Instytucji Zarządzającej w związku z utrudnieniami w projektach spowodowanymi pandemią COVID-19

Wirus COVID-19 stanowi dla nas wszystkich poważne wyzwanie. Wiązą się z nim nakładane stopniowo po obu stronach granicy istotne ograniczenia w ruchu granicznym, możliwości organizacji spotkań, funkcjonowaniu placówek edukacyjnych, kulturalnych, gastronomicznych itp.

Wszystkie te działania służą ograniczeniu rozprzestrzeniania się wirusa i tym samym ochronie zdrowia nas wszystkich. Dlatego należy ich przestrzegać i bezwzględnie się do nich stosować.

Zaistniała sytuacja powoduje zrozumiałe dla instytucji programowych zakłócenia w realizacji licznych polsko-brandenburskich projektów w Programie Współpracy INTERREG VA.

Pandemia COVID-19 jest w ocenie Instytucji Zarządzającej przypadkiem **siły wyższej (force majeure)**.

W obecnej chwili nie można wiarygodnie prognozować czasu trwania tej wyjątkowej sytuacji i jej ostatecznych konsekwencji. Doceniamy wszelkie wysiłki i alternatywne metody realizacji działań projektowych. Chcąc wspierać partnerów projektu w osiągnięciu celów projektu zgodnie z pierwotnym planem Instytucja Zarządzająca oraz pozostałe instytucje programowe będą w sposób możliwie elastyczny reagować na zaistniałe okoliczności.

W związku z powyższym, Instytucja Zarządzająca wydaje następujące zalecenia i ustala poniższe zasady, które mają ograniczyć negatywne dla projektów oraz całego programu skutki wystąpienia siły wyższej.

Zalecenia dotyczące przeprowadzania i planowania działań projektowych

Zaplanowane działania projektowe, które ze względu na pandemię COVID-19 nie mogą się odbyć w dotychczas planowanej formule, należy **możliwie najszybciej** odwołać, bądź – o ile to możliwe – **zmienić sposób ich przeprowadzenia**.

Planowanie nowych działań powinno być dostosowane do obecnej sytuacji związanej z pandemią tak, aby również w odniesieniu do nich uniknąć generowania nowych kosztów, nieprzyczyniających się do osiągnięcia celów projektu.

Przykłady:

- zastąpienie fizycznych spotkań spotkaniami online lub wideokonferencjami, szkoleniami i warsztatami on-line lub wystawami on-line,
- korzystanie z ankiet online w celu zebrania opinii zainteresowanych stron,
- materiały dydaktyczne w formie e-podręczników, plików dokumentów przygotowanych w dowolnym formacie,
- wybór elastycznych opcji rezerwacji przy organizacji podróży (możliwość bez kosztowego i jak najpóźniejszego anulowania).

Należy możliwe unikać przesuwania w czasie działań projektowych.

Kwalifikowalność wydatków

Przy ocenie kwalifikowalności wydatków uwzględnione zostanie wystąpienie stanu „siły wyższej”.

Wynikają z tego następujące konsekwencje:

- wydatki zatwierdzone w ramach umów o dofinansowanie pozostają kwalifikowalne również wtedy, gdy ze względu na pandemię COVID-19 wystąpiły ograniczenia

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

w przeprowadzeniu działań projektowych (patrz również punkt *Wnioski o zmiany w projekcie* oraz *Wskaźniki*),

- dodatkowo dofinansowane mogą zostać konieczne do osiągnięcia celów projektu wydatki, które wprowadzicie jako takie nie były przewidziane w umowie o dofinansowanie, ich poniesienie wynika jednak ze spowodowanej pandemią COVID-19 konieczności wprowadzenia działań/form działań zastępujących zatwierdzone umową działania projektowe;

Odniesienie do „siły wyższej” w celu uzasadnienia **kwifikowalności wydatków** będzie uznawane pod następującymi warunkami:

- a. Wydatki przedstawione do rozliczenia są związane z projektem, niezbędne oraz dotknięte skutkami pandemii COVID 19,
- b. wyczerpanie wszystkich możliwości zminimalizowania ponoszonych kosztów np. poprzez odpowiednio wczesne odwołanie działań projektowych, dobór odpowiedniej formuły tych działań, korzystanie z elastycznych opcji rezerwacji, możliwość wykorzystania danego produktu lub usługi, którego dotyczą wydatki, w innym czasie lub dla innego działania.

W odniesieniu do oceny odpowiednio wczesnego odwołania stosowana będzie następująca zasada: jeżeli **zobowiązania zaciągnięte zostały przed 15.03.2020**, a rezygnacje są uzasadnione względami zdrowotnymi i/lub wynikają z regulacji urzędowych/zaleceń, bądź ostrzeżeń odpowiednich organów odpowiedzialnych za zdrowie publiczne, wydatki te pozostają kwalifikowalne bez konieczności uzasadniania zasadności ich zaciągnięcia.

W przypadku **zobowiązań zaciągniętych po 15.03.2020, a później anulowanych ze względu na pandemię Covid 19**, wydatek może zostać uznany za kwalifikowalny pod warunkiem, że zaciągnięcie tego zobowiązania było uzasadnione mimo ogłoszonej

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

pandemii. Takie uzasadnienie będzie podlegało każdorazowo indywidualnej ocenie instytucji programowych.

- c. brak roszczeń do osób trzecich o zwrot tych wydatków, np. z tytułu ubezpieczenia, wynagrodzenie za krótki czas pracy (tzw. Kurzezeitlohn).

W przypadku szczególnych trudności, środki mające na celu złagodzenie skutków pandemii COVID-19 mogą zostać rozszerzone przez instytucje programowe.

Poniżej wymieniono przykłady kwalifikowalnych wydatków w poszczególnych kategoriach wydatków:

- koszty osobowe: np. wynagrodzenie osób zatrudnionych w projekcie, które ze względu na pandemię czasowo nie pracują, a które to koszty nie mogą być pokryte z innych źródeł krajowych np. ubezpieczenie zdrowotne, wynagrodzenie za krótki czas pracy (tzw. Kurzezeitlohn);
- wydatki biurowe i administracyjne: wydatki te zgodnie z Podręcznikiem Beneficjenta są rozliczane tylko za pomocą stawki ryczałtowej; w ramach tych wydatków zawierają się np. czynsz za biuro za okres nieużywania wynajmowanego pomieszczenia ze względu na pandemię, koszty komunikacji powstałe w związku z tworzeniem zdalnych miejsc pracy; powiązane z projektem i niezbędne wydatki związane z ochroną przeciwwirusową (np. zakup środków dezynfekcyjnych, ochrony rąk, ochrony twarzy, kombinezonu, przyłbicy);
- koszty podróży i zakwaterowania: np. koszty anulowania biletów, rezerwacji hotelu;
- koszty usług zewnętrznych: np. koszty anulowania rezerwacji cateringu, tłumaczy, wynajmu sal, zakup oprogramowania/dostępu do aplikacji do obsługi wideokonferencji/konferencji, szkolenia online;
- koszty wyposażania: np. zakup sprzętu do komunikacji online i nauki online (np. laptopów, nagłośnienia, mikrofonów) itp.;

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

Koszty takiego sprzętu mogą być ew. częściowo dofinansowywane w ramach projektów, jeżeli jest on również wykorzystywany do innych działań beneficjenta.

- koszty budowy i wyposażenia: np. opłaty za opóźnienia, przestoje, tymczasowe magazynowanie, transport itp.

Dowód uczestnictwa w wydarzeniach on-line

Z uwagi na zmianę podejścia do kontaktów społecznych, wiele działań projektowych jest realizowanych w formie wydarzeń online.

Jako dowód uczestnictwa w imprezie akceptowana będzie lista zgłoszeń uczestnictwa wraz z notatką prelegenta/organizatora - obecny/nieobecny po sprawdzeniu obecności na początku imprezy. Dopuszczalne będą jednak również inne, równoważne dowody, takie jak zrzuty ekranu lub nagrania zdarzeń, choć mogą one być trudniejsze do uzyskania ze względu na wymogi ustawy o ochronie danych – w tym przypadku należy uzyskać wszystkie niezbędne zgody uczestników umożliwiające rejestrowanie/nagrywanie wydarzenia.

Organizator na prośbę uczestników przekazuje dokumenty potwierdzające ich uczestnictwo w tym wydarzeniu (forma elektroniczna jest dopuszczalna).

Wskazówki dot. raportowania

W ramach raportowania w odpowiednim raporcie z realizacji projektu partnerzy projektu w punkcie 8a („Opis działań projektowych zrealizowanych w okresie sprawozdawczym”) przedstawiają wpływ pandemii COVID 19 na realizację projektu oraz opisują m.in. w jaki sposób wyczerpali wszystkie możliwości zminimalizowania poniesionych kosztów. Ponadto w raporcie należy wskazać, że w odniesieniu do tych wydatków

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

partnerowi nie przysługują roszczenia o ich zwrot od osób trzecich (np. z tytułu ubezpieczenia).

W załączniku nr 2 do raportu („Zestawienie wydatków”) w kolumnie 25 („Uwagi”) w zakładce „Oryginał” należy wskazać, iż jest to wydatek związany z pandemią COVID-19. W celu udowodnienia konieczności poniesienia wydatków, należy udostępnić odpowiednią dokumentację i dowody potwierdzające, takie jak: umowy, ogólne warunki, korespondencja z wykonawcami, opis sytuacji itp. Dodatkową dokumentację należy przedkładać tylko i wyłącznie na prośbę kontrolera z art. 23.

Jeśli działania w ramach projektu zostały zmienione w następstwie pandemii Covid 19, partnerzy projektu opisują te zmiany w odpowiednim raporcie w punkcie 9 („Informacja o zmianach w projekcie”).

Terminy składania raportów

W razie konieczności dopuszcza się dłuższe terminy na składanie raportów partnerów i raportów z realizacji projektu. Odpowiednie wnioski w tej sprawie nie mają wymogów formalnych (można je składać np. mailem) i należy je kierować do odpowiednich kontrolerów z art. 23 (raporty partnerów) lub do Wspólnego Sekretariatu (WS) (raporty z realizacji projektu). Aby nie zagrozić ogólnej realizacji Programu, odroczenia/przedłużenia nie powinny, co do zasady, przekraczać okresu 3 miesięcy.

Brak możliwości zwiększenia dofinansowania

Należy podkreślić, że chociaż wydatki na działania odwołane bądź działania alternatywne będą kwalifikowalne, dofinansowanie projektu łącznie zasadniczo nie może zostać zwiększone. Oznacza to, że projekt musi wewnątrznie w trakcie dalszej realizacji wykorzystać wszystkie możliwości oszczędności, np. poprzez rezygnację z/ograniczenie

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

catering podczas przyszłych imprez, zastąpienie spotkań wideokonferencjami, czy wielodniowych wydarzeń/spotkań/wyjazdów jednodniowymi.

Wnioski o zmiany w projekcie

W przypadku wniosków o zmiany w projekcie w związku z pandemią Covid 19 obowiązują co do zasady wymogi zgodnie z *Podręcznikiem Beneficjenta* (rozdział XI. *Zmiany w projektach*). Zmiany w projekcie i związane z nimi wydatki mogą być uznane za kwalifikowalne tylko wtedy, gdy **są niezbędne do osiągnięcia celu projektu**.

W przypadku zaplanowanych zmian w projekcie zgodnie z rozdziałem XI, tabelą 3 i tabelą 4 Podręcznika beneficjenta, obowiązkowe jest wcześniejsze zasięgnięcie doradztwa w WS. Tylko te wnioski o zmianę projektu przekazane ILB za pośrednictwem portalu klienta, które zostały wcześniej omówione z WS, będą uznawane za dopuszczalne.

W przypadku wszystkich innych zmian w projekcie, zdecydowanie zaleca się skorzystanie z doradztwa.

Ma to na celu zapewnienie szybkiego rozpatrywania wniosków o zmianę projektu. Ponadto należy unikać zmian w projekcie, które przedłużają jego czas trwania, ale nie są absolutnie konieczne do osiągnięcia celów. Ponadto wcześniejsze konsultacje mają na celu uniknięcie ryzyka niewłaściwego interpretowania potrzeby dostosowania projektu lub kwalifikowalności wydatków przez beneficjentów.

Przykłady zmian w projektach i ich klasyfikacja zgodnie z rozdziałem XI *Zmiany w projektach* w Podręczniku beneficjenta:

- **nie jest wymagana żadna procedura zmiany**

W przypadku dodania do budżetu nowych, związanych z projektem i niezbędnych wydatków, np. związanych z zakupem sprzętu do komunikacji i nauki online, **przy**

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

zachowaniu ustalonej w umowie o dofinansowanie wartości danej kategorii kosztów, nie jest wymagana żadna procedura zmiany. Wydatki te muszą być wyszczególnione w raportach zgodnie z informacjami podanymi w „Wskaźniki dot. raportowania”. Kwalifikowalność poszczególnych przypadków będzie weryfikowana przez kontrolera z art. 23.

- **Podręcznik beneficjenta, rozdział XI, tabela nr 2** (*Pomniejsze zmiany treści projektu, które nie wpływają na zdefiniowane cele, produkty i rezultaty projektu, nie stanowią zagrożenia dla realizacji projektu i nie podają w wątpliwość przeznaczenia dofinansowania*)

Zmiany zgodnie z tabelą nr 2 mogą być dokonywane samodzielnie z partnerami projektu i muszą być zgłaszane przez beneficjenta wiodącego za pomocą formularza w portalu klienta ILB. Nie wymagają one zatwierdzenia przez ILB (ich kwalifikowalność będzie wyłącznie weryfikowana przez kontrolera z art. 23). Dotyczy to na przykład następujących sytuacji:

- Ze względu na związane z projektem i niezbędne wydatki poniesione w związku z pandemią Covid 19, przekroczone zostaną ustalone w umowie o dofinansowanie wartości danej kategorii o do 20%, o ile przekroczenie może zostać wyrównane poprzez odpowiednie oszczędności w innych kategoriach kosztów (punkt 2a z tabeli 2). Jest to możliwe w przypadku bardziej kosztownych zakupów, takich jak zakup sprzętu do komunikacji i nauki online (np. oprogramowania, laptopów).
- Dodanie nowych działań / zastąpienie poprzednio zaplanowanego formatu działań związanych ze zmianą podejścia do kontaktów społecznych, co nie prowadzi do obniżenia wskaźników produktu projektu, np. zastąpienie spotkań bezpośrednich prezentacjami online rezultatów projektu, nauczaniem online, telekonferencjami, współpracą za pośrednictwem platform internetowych, itp.

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

- **Podręcznik beneficjenta, rozdział XI, tabela nr 3** (*Zmiany wpływające na zdefiniowane cele, produkty, rezultaty, wdrażanie projektu i przeznaczenie dofinansowania*) oraz **tabela 4** (*Zmiany, które mogą znacząco wpływać na realizację projektu, względnie na jego cele /produkty / rezultaty i dlatego wymagają zgody KM*)

Zmiany zgodnie z tabelami nr 3 i nr 4 wymagają nadal złożenia wniosku o zmianę przez partnera wiodącego do ILB za pośrednictwem portalu klienta i są dopuszczalne wyłącznie za zgodą ILB, z uwzględnieniem opinii WS (tabela nr 3) lub wyłącznie za zgodą Komitetu Monitorującego (tabela nr 4).

Jeżeli w projekcie została już złożona przewidziana dopuszczalna liczba dwóch wniosków o zmiany zgodnie z tabelą 3 lub tabelą 4 wg rozdziału XI *Podręcznika beneficjenta*, dopuszcza się dalszy wniosek o zmiany w projekcie, jeżeli wnioskowane zmiany będą związane z pandemią.

Wskaźniki

Pomimo trudnej i czasowo nieprzewidywalnej sytuacji, projekty są zobowiązane, co do zasady, do wypełnienia założonych wskaźników projektu oraz wskaźników programowych. Niewykonanie wskaźników z powodu pandemii Covid 19 może jednak zostać zaakceptowane w sytuacjach, jeżeli **cel projektu został w istotnej części osiągnięty**.

Przykład: jako wskaźnik projektu beneficjenci wskazali spotkania strony polskiej i niemieckiej w celu opracowania określonej koncepcji, ale podana liczba spotkań zaplanowana do jej opracowania nie może zostać osiągnięta ze względu na pandemię. W tym przypadku niezrealizowanie zaplanowanej liczby spotkań nie będzie stanowić problemu pod warunkiem, że cel polegający na opracowaniu koncepcji został osiągnięty.

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

Nieosiągnięcie wartości docelowych wskaźników projektu lub niewdrożenie działań projektowych może prowadzić do oszczędności w projekcie. Powinny one zostać jak najszybciej zgłoszone w raportach z realizacji projektu.

Zmiana wskaźników projektu powinna być zgłoszona w ramach procedur przewidzianych w *Podręczniku beneficjenta*, rozdział XI. *Zmiany w projektach*. Również w przypadku tych zmian należy przed złożeniem wniosku skontaktować się z WS.

W przypadku niewykonania wskaźników projektu, które są jednocześnie wskaźnikami programowymi, należy zwrócić szczególną uwagę na dostateczną dokumentację przyczyn niewykonania. Wskaźniki programowe podlegają obowiązkowi sprawozdawczości wobec Komisji Europejskiej. Ich niewykonanie musi być wystarczająco uzasadnione, aby nie miało ono negatywnych skutków dla alokacji całego Programu.

Przedłużenie okresu realizacji projektu

Jeżeli pandemia Covid 19 miałaby **zagrozić osiągnięciu celu projektu w istotnej części**, zasadniczo może zostać zatwierdzone przedłużenie okresu jego realizacji. To, że taka sytuacja w danym przypadku faktycznie występuje, musi zostać **dobrze uzasadnione i będzie podlegało indywidualnej ocenie** przez ILB i WS. Również w tych przypadkach przed złożeniem za pośrednictwem portalu klienta wniosku o przedłużenie **obowiązkowe jest uzyskanie doradztwa w WS** (zob. również wskazania w punkcie „Wnioski o zmiany w projekcie”).

Ze względu na terminy rozliczenia programu z Komisją Europejską, przedłużenie okresów realizacji możliwe – przy odpowiednim uzasadnieniu – zasadniczo zostać zatwierdzone do dnia 30 czerwca 2022 r. W szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest przedłużenie terminu do 31 marca 2023 r. Powodem tego jest fakt, że przedłużenia wykraczające poza ten termin prowadzą do zbyt późnego zakończenia i rozliczenia projektów, co może doprowadzić do utraty środków dostępnych w ramach programu.

"Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen" / „Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony”

Niezależnie od wyżej wymienionych maksymalnych okresów realizacji, należy przede wszystkim zbadać, czy nie jest możliwe osiągnięcie najważniejszych założeń celów projektu również **poprzez usprawnienie lub dostosowanie działań w ramach dotychczasowego okresu realizacji**. Tylko w przypadku braku takiej możliwości – również w konsultacji z WS – wnioski o przedłużenie mogą zostać zatwierdzone.

Fundusz Małych Projektów (FMP)

Treść komunikatu stosuje się odpowiednio również do FMP i beneficjentów małych projektów. Partnerom FMP zaleca się przegląd dokumentów wdrożeniowych pod kątem zastosowania powyższych zaleceń i zasad oraz odpowiednie ich stosowanie w stosunku do małych projektów.

Problemy w realizacji projektów prosimy zgłaszać jak najszybciej do WS. Informacje o możliwościach kontaktu zostały zamieszczone na stronie internetowej programu.

Poczdam, październik 2021 r.